

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

УДК 342.98

Ігор Качур *

**ЗАКОНОДАВЧА КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ**

У статті висвітлені авторські роздуми щодо законодавчого закріплення різновидів адміністративних справ у Кодексі адміністративного судочинства України. Вказано на нетотожність понять «категорія справи» і «вид справи». Проаналізовано використання відповідних термінологічних зворотів у Кодексі адміністративного судочинства. Висловлено авторське бачення критеріїв класифікації адміністративних справ та напрямів удосконалення цього інституту в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: адміністративна справа, адміністративне судочинство, категорія справи, вид, критерії, Класифікатор адміністративних справ, публічно-правовий спір.

Качур И.А. Законодательная классификация административных дел в административном судопроизводстве Украины.

В статье представлены авторские размышления относительно законодательного урегулирования видов административных дел в Кодексе административного судопроизводства Украины. Указано на нетождественность понятий «категория дела» и «вид дела». Проанализировано использование соответствующих терминов в Кодексе административного судопроизводства. Высказано авторское видение критериев классификации административных дел и направлений усовершенствования этого института в административном судопроизводстве.

Ключевые слова: административное дело, административное судопроизводство, категория дела, вид, критерии, Классификатор административных дел, публично-правовой спор.

Kachur I.A. Legislative classification of administrative cases in administrative legal proceeding of Ukraine.

In the article author reflections are reflected in relation to the legislative fixing of varieties of administrative cases in Code of the administrative legal proceeding of Ukraine. It is indicated on the non-identity of concepts «category of the case» and «type of the case ». The use of the proper terminology turns is analyzed in Code of the administrative legal proceeding. Author vision of criteria of classification of administrative cases and directions of improvement of this institute is expressed in the administrative legal proceeding.

Keywords: administrative case, administrative legal proceeding, category of the case, kind, criteria, Classifier of administrative cases, in public legal dispute.

В умовах еволюції правотворчої діяльності система існуючих правових норм регулювання суспільних відносин потребує постійного моніторингу (спостереження) щодо їх дієвості у трансформованих умовах і узгодження з новими соціальними відносинами, зокрема щодо виявлення проблем в цих відносинах, з науковим обґрунтуванням їх вирішення. Тому, як відмічають фахівці Інституту законодавства Верховної Ради України, «нові наукові дослідження актуальних проблем адміністративного, фінансового та інформаційного права мають забезпечити поступ у посиленні діалогу між державою та суспільством у сфері державно-владної діяльності» [1, с. 89].

Оновленим правовим інститутом в адміністративному судочинстві є адміністративна справа, оскільки законодавцем вперше виділено її різновиди в Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС [22]).

Багатоаспектне явище, різноплановий об'єкт, логічно, піддається класифікації. Ефективне дослідження об'єкта, явища видається неможливим без розробки відповідних класифікаційних систем, передусім, тих, що відбивають принципову їх специфіку. Науково-практичне значення класифікації полягає в тому, що вона дозволяє виявити проблеми в існуванні того чи іншого об'єкта, його зв'язків і розвитку. Так, розподіл адміністративних справ на певні групи (види) має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки різновид адміністративної справи впливає на порядок її розгляду, застосування загальної (ординарної) чи диференційованої процесуальної форми. Роль класифікації тут полягає у встановленні оптимального балансу між змістом публічно-правового спору і ступенем формалізації провадження, в якому він вирішується. Розкриття характерних рис, особливостей того чи іншого виду спорів дозволяє уніфікувати процедуру їхнього розгляду [2]. Окремі спеціальні норми із розгляду певних категорій справ запроваджуються для усунення (запобігання) неоднозначності процесуального регулювання.

За допомогою класифікації об'єктів здійснюється їх поділ на види, що дозволяє глибше вивчити їх риси, виділити характерні особливості, взаємозв'язок загального й окремого, виявити спільність і відмінності, збагнути специфіку їхнього функціонування в механізмі правового регулювання, забезпечити більш чітку позицію законодавця й осіб, що застосовують норми права при прийнятті рішень, поглибити процес пізнання, системно підійти до вивчення таких об'єктів, явищ [3, с. 207].

Отже, питання класифікації адміністративних справ є важливим предметом наукового пізнання у сфері адміністративних судочинських досліджень, оскільки це має значення для систематизації проваджень, визначення підсудності справ, групування останніх для окреслення особливостей їх розгляду і вирішення тих чи інших видів публічно-правових спорів, з метою оптимізації здійснення адміністративного судочинства і забезпечення у ньому дотримання прав, свобод і законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин.

Попри підвищену увагу вчених до адміністративного судочинства, інститут адміністративної справи не піддавався самостійному науковому дослідженню. А оновлення законодавства у сфері адміністративного судочинства із визначенням у ньому відповідних різновидів адміністративних справ спонукає до наукових розвідок у цьому напрямі. Тому *метою цієї публікації* є висвітлення законодавчого підходу до видів адміністративних справ та їх характеристики. При цьому, використано праці таких вчених як: І.В. Завальнюк, Катаєва Е.В., Тимошенко К.О., Хлібороб Н.Є., А.О. Черникова та ін.

Розподіл явищ відбувається за різними, в тому числі істотними ознаками, що відображають внутрішній зміст явища та називаються підставами. У науковій літературі, зокрема, і юридичній, така ознака, зазвичай, називається критерій. Однак, в етимологічному значенні критерій означає характерну ознаку явища [4]. Тобто не будь-який критерій, будучи ключовим у побудові класифікації, є її підставою, а тільки той, який має суттєве значення. Деякі автори, у цьому зв'язку, справедливо уникають застосування узагальненого терміну «критерій», а говорять про підстави класифікації. Звідси і впливає проблема вибору критеріїв як підстав класифікації різних правових явищ [2].

На думку відомого процесуаліста Є.Г. Лук'янової, чинниками упровадження у процесуальне законодавство певних категорій справ є необхідність забезпечення учасникам матеріальних відносин належних процесуальних гарантій і політична доцільність [5, с. 147]: перший чинник має об'єктивний характер і піднімає відповідну проблему перед законодавцем, а другий має суб'єктивний характер і є основою для вибору законодавцем певного варіанту вирішення проблеми серед кількох можливих.

Ще один відомий вчений В.Д. Сорокін зробив спробу знайти єдиний критерій для класифікації, який би дав змогу об'єднати різні види справ по групах. Зокрема, він писав: «Критерієм, що дає можливість згрупувати однорідні індивідуально-конкретні справи, які становлять предмет відповідного виду адміністративного провадження, є характер індивідуально-конкретних справ. Під характером слід розуміти комплекс суттєвіших ознак, притаманних даній групі справ, які потребують у зв'язку з цим специфічної процедури вирішення» [6, с. 76].

Разом з тим, теоретичні питання класифікації саме адміністративних справ і визначення критеріїв, що при цьому використовуються, не є актуальними для науки адміністративного судочинства.

Наприклад, І.В.Завальнюком здійснено класифікацію спрощених проваджень в адміністративному судочинстві за такими критеріями: 1) зміст справи: а) провадження у справах позовного провадження; б) провадження у справах особливого (неповного) провадження; 2) спосіб участі в адміністративному процесі: а) загальне провадження; б) письмове провадження; в) електронне провадження [7, с. 9].

У роботах А.О.Черникової розмірковується відносно форм адміністративного судочинства з особливими процесуальними вимогами (п. 2.3) [8] та акцентується увага на проблемних питаннях диференціації процесуальної форми [9]. Зазначається, що «найтипівшою підставою класифікації адміністративних справ, виділених в гл. 6 КАС України, є предмет оскарження (звернення до суду)».

При визначенні критеріїв відмежування публічно-правових спорів, підвідомчих адміністративним судам, дослідники концентрують увагу на: особливих суб'єктах спору, сфері правовідносин, їх специфічному характері [10, с. 10–11]; суб'єктах правового спору; змісті правовідносин, з яких виник спір; предметі та підставах правового спору [11, с. 10; 12 с. 73]; змісті адміністративного позову [13, с. 11]; суб'єктах звернення (ініціаторі спору) [14, с. 17]; суб'єктному складникові [15, с. 27]. Отже, найбільш визнаним критерієм віднесення публічно-правового спору до юрисдикції адміністративних судів є суб'єкти такого спору.

На родові і видові класифікації судових справ вказується у монографії «Адміністративне судочинство України: теорія та практика» [16, с. 77, 82], в якій автори зазначають, що «із учення про єдність судового процесу, про судове право випливає, що спір про право є міжгалузевим правовим поняттям; матеріально-правове регулювання має ознаки системності; а родова класифікація ґрунтується на такій властивості, як спірність (чи безспірність) правового питання, що є основою судової справи». Окрім того, йдеться про справи з очевидними фактами та справи з неочевидними фактами [16, с. 78], залежно від рівня доказової бази (автор.); про «справи за особистими позовами, справи за груповими позовами, справи на захист невизначеного кола осіб, справи за похідними (непрямими) позовами, справи за превентивними позовами» [16, с. 80].

На нашу думку, види адміністративних справ і категорії адміністративних справ не є тотожними поняттями (хоча теоретично у групуванні категорій справ теж використовується термін «різновид» – різновиди категорій).

«Категорія» і «вид» як одиниці мовлення мають по декілька значень. Категорією вважають соціальну спільність, що об'єднує індивідів за однією або декількома схожими характеристиками; родові поняття, що означає розряд предметів, явищ і т. ін. або їх важливу спільну ознаку; загальноприйнятну класифікаційну ознаку; групу, розряд однорідних предметів, осіб або явищ, що відрізняється від інших певними ознаками. Під «видом» розуміють різновид у ряді предметів, явищ; одиницю в системі класифікації; окремий тип або підрозділ, що об'єднує декілька предметів, явищ за спільними ознаками і входить до складу загальнішого вищого розділу – роду («одним із значень слова «вид» є те, що він завдяки своїй семантиці і формотворенню має багату палітру стилістичних відтінків, які відображають різні способи протікання дії» [8, с. 38]); а «різновидом» – окремий вид якої-небудь загальної категорії, типу, явища і т. ін. [4]. Отже, усі ці поняття пов'язані між собою.

Разом з тим, інститут адміністративної справи, на відміну від інших процесуальних інститутів, понять і категорій, вирізняє те, що відносно словосполучення «адміністративна справа» можуть вживатися і термін «категорія», і термін «вид». Тобто, можна вести мову і про категорії адміністративних справ, і про різновиди адміністративних справ. Такий підхід зумовлений як теоретико-правовим наповненням цих понять, так і позицією українського законодавця в КАС України.

За загальними правилами в теорії права, адміністративні справи є однією із категорій судових справ (юрисдикційних справ). При цьому чітке визначення поняття «категорія справи» (у тому чи іншому процесуальному провадженні) відсутнє. Спеціальні законодавчі

акти оперують словосполученням «окремі (конкретні) категорії справ» як об'єктивно існуючим поняттям: наприклад, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (ст.ст. 17, 18 та ін.), ЦПК, ГПК, КАС України. Такий же підхід використано й у підзаконних нормативно-правових актах з адміністративного судочинства: наприклад, у Класифікаторі категорій адміністративних справ [17], Інструкції з діловодства в адміністративних судах України [18]. В останній, попри виокремлення питання категорії справи (п. 11.11), йдеться лише про її визначення судом першої інстанції та правила зміни. Окрім того, в Інструкції зазначається, що на обкладинці адміністративної справи, окрім найменування суду та номера справи, слід вказувати категорію спору.

Оновлений КАС України оперує терміном «категорії справ»: (1) підсудність визначається у прив'язці до категорій справ (ч. 3 ст. 27); при відображенні у протоколі результатів автоматизованого розподілу справ обов'язково вказується категорія справи та коефіцієнт її складності (ч. 17 ст. 31); (3) закріплено залежність колегіального розгляду справи від її категорії і складності (ч. 2 ст. 33); (4) «розгляд окремих категорій справ» з'являється в ч. 3 ст. 126; (5) при врегулюванні спору за участі судді використано терміносистему «категорія спору» (ч. 4 ст. 186); (6) у гл. 10 йдеться про категорії справ незначної складності (що розглядаються у письмовому провадженні) (ст. 263), хоча сама глава має назву «Розгляд справ за правилами спрощеного позовного провадження» (тобто розгляд не категорій справ, але урахування категорії і складності справи при вирішенні питання про розгляд справи за правилами спрощеного або загального позовного провадження (ч. 3 ст. 257)); (7) у гл. 11 передбачені окремі категорії справ, зокрема, (а) складні (§ 1), (б) термінові (§ 2) (типові і зразкові справи розглядаються як види (§ 3).

Також Кодекс дає визначення трьом видам адміністративних справ, не вказуючи при цьому, що це саме певні види: (1) незначної складності (малозначна справа) – адміністративна справа, у якій характер спірних правовідносин, предмет доказування та склад учасників тощо не вимагають проведення підготовчого провадження та (або) судового засідання для повного та всебічного встановлення її обставин (п. 20 ст. 4); (2) типові адміністративні справи – адміністративні справи, відповідачем у яких є один і той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір у яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, що регулюються одними нормами права, та у яких позивачами заявлено аналогічні вимоги (п. 21 ст. 4); (3) зразкова адміністративна справа – типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення (п. 22 ст. 4).

Як вбачається із наведених визначень, законодавцем обрано різні критерії приналежності адміністративної справи до того чи іншого виду. Одна справа може бути як малозначною, так і, водночас, типовою та зразковою. Окрім того, різні категорії адміністративних справ, об'єднаних на підставі предмета публічно-правового спору чи суб'єкта звернення до суду, мають приналежність до малозначних, складних, термінових, типових, зразкових. Отже, в одному виді адміністративних справ перебувають різні їх категорії, залежно від тих чи інших чинників (ознак).

За приписами КАС до категорії складних справ відносяться: провадження у справах щодо оскарження: нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень (ст. 264); актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (ст. 266); провадження у справах за адміністративними позовами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності (ст. 267). Такі категорії справ об'єднані за предметом оскарження: (а) акти, дії чи бездіяльність чітко визначених суб'єктів, (б) рішення щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна.

Терміновими адміністративними справами визнані: провадження у справах щодо: оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів

цих комісій (ст. 273); щодо уточнення списку виборців (ст. 274); оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум (ст. 275); оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу (ст. 276); у справах, пов'язаних із виборами Президента України (ст. 277); у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань (ст. 280); у справах за адміністративними позовами про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань (ст. 281); у справах щодо гарантованого забезпечення потреб оборони (ст. 282); у справах за зверненням органів доходів і зборів (ст. 283); у справах за зверненням Служби безпеки України щодо накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них (ст. 284); у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності (ст. 285); у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності (ст. 286); у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця (ст. 287); у справах за адміністративними позовами з приводу: примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України (ст. 288), затримання іноземців або осіб без громадянства (ст. 289).

У цілому, пряма законодавча вказівка відносно обов'язкової приналежності адміністративної справи до того чи іншого різновиду має такий вигляд: справи незначної складності – 11 видів; складні справи – 3 категорії; термінові справи – 15 категорій. Однак виходить, що законодавець включає до категорій складних і термінових справ відповідні категорії, що виглядає тавтологічно. При цьому, перелік справ незначної складності (ч. 6 ст. 12) сформований на підставі не лише тих чи інших категорій, а й різновидів (типові справи), і має невичерпний характер. Термінові справи теж можуть мати ознаки типових справ і, відповідно, належати до справ незначної складності. Оскільки зв'язки між видами адміністративних справ досить розгалужені, їх ознаки можуть свідчити про комплексність підходу у цьому питанні, виключна приналежність справи до виду констатується лише законодавчою вказівкою, зокрема, на її складність і терміновість.

Як відзначається у Методичних роз'ясненнях щодо застосування Класифікатора категорій адміністративних справ [19], останній має важливе значення для організації адміністративного судочинства. На його основі визначається спеціалізація суддів (судових палат) адміністративних судів із розгляду справ, розподіляються справи між суддями, ведеться звітність судів про судовий розгляд справ, здійснюється систематизація та узагальнення судової практики, визначаються навантаження на суддів та складність справ, спеціалізація суддів із надання методичної допомоги суддям судів нижчого рівня тощо. В основу класифікації категорій адміністративних справ покладено такі ознаки, як: предмет оскарження (індивідуальний акт, нормативний акт, адміністративний договір); зміст спірних відносин; сторони судового процесу; вид суб'єкта владних повноважень; предмет захисту або предмет позову. У разі надходження до суду процесуального документа, який містить декілька вимог, суддя визначає категорію за більш істотним предметом спору.

Разом з тим, спеціалізація суддів адміністративних судів, з огляду на організаційно-професійні чинники, нині піддається критиці, хоча і відповідає законодавчим вимогам, зокрема, ст. 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Тому, напевно, й не поспішають із оновленням вищевказаного Класифікатора. Однак, враховуючи статистичну складову в організації роботи судів і законодавчі вимоги щодо категоризації

адміністративних справ, різновиди публічно-правових спорів та їх кількість, вважаємо, що відмовлятися від такої класифікації необачливо і це становитиме ризики у правозастосуванні.

Таким чином, мають місце різні рівні класифікації адміністративних справ на види (залежно від складності, терміновості, типовості) і один рівень – на категорії, а саме – характер публічно-правового спору, що залежить від предмета спору і суб'єкта звернення до суду. Категорія спору відображає специфічні риси щодо його вирішення, притаманні лише такому спору, а вид справи вказує на процесуальні особливості її розгляду, пов'язані не тільки із видом провадження, а й застосуванням інших процесуальних інститутів (наприклад, підсудності Верховному Суду, ч. 2 ст. 266 КАС).

Наостанок слід звернути увагу на зарубіжний досвід деяких країн у досліджуваному питанні, зокрема, Німеччини і Франції.

Незважаючи на загальне визнання французької і німецької моделей адміністративного судочинства класичними, між ними існують певні відмінності в контексті закріплення інституту адміністративної справи [20; 21]. Зокрема, в німецькому процесі оскарження адміністративного акта зупиняє його дію, у французькому – ні. Німецький законодавець, на відміну від французького, при чіткій системі адміністративних позовів, не виокремлює ті чи інші категорії справ (спорів). При відсутності в обох країнах визначеного поняття адміністративної справи та її різновидів, можна констатувати наявність термінових справ у Франції і типових справ – у Німеччині, а також скорочене (прискорене) провадження – в обох. Окрім того, законодавець однаково робить акцент на адміністративних спорах, а не категоріях справ.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що інститут адміністративної справи, будучи динамічним явищем, що формується і розвивається у вітчизняному адміністративному судочинстві, має відповідне змістовне наповнення, учасників процесу, часові межі, доказову базу, включає: (1) категорії адміністративних справ (спорів), підставами визначення яких є предмет спору і суб'єкт звернення до суду, та (2) види адміністративних справ, критеріями поділу яких є складність; невідкладність і негайність; аналогічність правовідносин сторін та правових норм, якими вони регулюються (типовість); вищий рівень типовості, приклад для інших (зразковість). Основним чинником, що зумовлює об'єднання адміністративних справ за видами, є правова доцільність і розумність, спрямовані на досягнення оптимізації та ефективності адміністративного судочинства.

Категорія публічно-правового спору відома на момент початку провадження в адміністративному судочинстві і, як правило, є незмінюваною, вид же адміністративної справи може трансформуватися залежно від обставин справи, рішення і поведінки сторін, рішення суду.

З метою уникнення тавтологічного використання мовних конструкцій, враховуючи змістовне наповнення понять «категорія адміністративної справи», «вид адміністративної справи», та зарубіжний досвід, вбачається доцільним: (1) уточнення терміносистеми – замість «категорія адміністративної справи» – «категорія публічно-правового спору», а відносно «адміністративної справи» – вжиття лише терміну «вид»; (2) перейменування глави 11 КАС України «Особливості позовного провадження щодо окремих адміністративних справ» (замість «Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ»).

Список використаних джерел:

1. Правова наука та законодавча практика : аналіз дисертаційних досліджень / Заг. ред. В.О. Зайчука. Київ: Інститут законодавства Верховної ради України, 2012. Випуск 3–4. 164 с.

2. Мовчун О.Г. Класифікація службових спорів. URL: <http://goal-int.org/klasifikaciya-sluzhbovix-sporiv>

3. Гордєєв В.В. Класифікація фактичних складів в адміністративному судочинстві. Форум права. 2012. № 1. С. 204–208. URL: <http://forumprava.pp.ua/>

4. Словopedia. URL: www.slovopedia.com/

5. Лукьянова Е.Г. Теория процессуального права. Москва, 2003. 240 с. URL: <https://www.twirpx.com>

6. Сорокин В.Д. Проблемы административного процесса. Москва, 1968. URL: www.law.edu.ru/script/matredirect.asp?matID=1133237

7. Завальнюк І.В. Спрощене провадження в адміністративному судочинстві України : автореф. ... дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 22 с.
8. Черникова А.О. Диференціація процесуальної форми адміністративного судочинства України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 225 с.
9. Черникова А.О. Проблемні питання диференціації процесуальної форми адміністративного судочинства та шляхи їх вирішення. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 3. С. 57–63.
10. Катаєва Е.В. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 22 с.
11. Хлібороб Н.С. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикційної діяльності адміністративного суду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2012. 20 с.
12. Щавінський В.Р. Публічно-правовий спір як категорія адміністративно-правової науки. *Публічне право*. 2013. № 1(9). С. 73–77.
13. Закаленко О.В. Позов в адміністративному судочинстві: теорія, правове регулювання, практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2014. 20 с.
14. Тимошенко К.О. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикції адміністративних судів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 20 с.
15. Карпа М. Публічно-правовий спір як спосіб встановлення та розмежування компетенції органів публічної влади (теоретичні аспекти). *Теорія та історія державного управління*. 2017. Вип. 3(34). С. 26–34.
16. Адміністративне судочинство України: теорія та практика : монографія / за заг. ред. О.М. Нечитайла. Київ, 2015. 288 с. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine>
17. Класифікатор категорій адміністративних справ: рішення Ради суддів адміністративних судів України від 31.10.2013 р. № 114. URL: <http://www.vasu.gov.ua>
18. Про затвердження Інструкції з діловодства в адміністративних судах України : наказ Державної судової адміністрації України від 17.12.2013 № 174. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/>
19. Методичні роз'яснення щодо застосування Класифікатора категорій адміністративних справ : рішення Ради суддів адміністративних судів України від 31.10.2013 № 114. URL: <http://www.vasu.gov.ua>
20. Thomas Mann (Hg.) Основные черты административного судопроизводства в Германии и Украине (*Grundstrukturen der Verwaltungsgerichtsbarkeit in Deutschland und der Ukraine*). 2011. URL: <https://books.google.com.ua>
21. Соловьев А.А. Французская модель административной юстиции: [монография]. Москва, 2014. 242 с.
22. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV (із змінами і доповненнями). Станом на 01.04.2018. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/>

** Качур Ігор Анатолійович – здобувач Київського міжнародного університету.*

Стаття надійшла до редакції 10 квітня 2018 р.

УДК 347.73

Юлія Мороз *

ГАРАНТУВАННЯ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано стан гарантування виконання рішень суду про відшкодування податку на додану вартість. Розкрито зміст податкового спору про відшкодування цього податку. Розглянуті об'єктивні та суб'єктивні чинники, що впливають на виконання рішень суду. Наведені приклади неоднозначності судової практики з питань відшкодування податку на додану вартість. Висловлено авторське бачення на покращення забезпечення виконання рішень суду у цій сфері з урахуванням зарубіжного досвіду окремих європейських країн.